

XII Tie Vianaan Symposium Kuusamo-opistolla 17.–18.9.2022

Vienan virroilla, Kalevalan kankailla.

Vienako vain idyllinen Kalevalan laulumaa?

SYMPOSIUMIN OHJELMA

Lauantai 17.9.

12.15–13.00 Lounas (12 €)

13.00–13.15 Tilaisuuden avaus, Eeva-Kaisa Linna Karjalan Sivistysseura, puheenjohtaja

13.15–14.00 Suomalaisia Viena-kuvan kivijalan rakentajia Porthanista Paulaharjuun, Jouni Alavuotunki, FL

14.00–14.30 Vesainen ja Ahma – veriviholliset ja heimoveljet, Pekka Vaara, historioitsija

1890-luvulla Santeri Ivalo ja A. W. Ervasti kirjoittivat 1500-luvun lopun vihanpidosta vienankarjalaisten ja suomalaisten välillä. Ivalon teos Juho Vesainen ilmestyi 1894 ja sitä pidetään suomalaisen elämäkertaromaanin tiennäyttäjänä. Ervastin käsikirjoitus Ahmasta ilmestyi arkistojen kätköistä yli sata vuotta myöhemmin.

14.30–14.45 Keskustelua

14.45–15.15 Kahvi (5 €)

15.15–16.00 Samuli Paulaharjun Viena: ristiriitainen Viena suomalaiskansallisen katseen kohteena, Tiina Seppä, FT, dosentti

Samuli Paulaharju liikkui Vienassa sekä keruumatkoilla että irredentistisillä, heimosodiksi nimitetyillä sotarekillä Suomen sisällissodan jälkeen. Lisäksi Paulaharju teki pitkän keruuyhteistyön Vuonnisesta kotoisin olleen Anni Lehtosen kanssa; yhteistyö tapahtui pääosin Oulussa, Paulaharjun kotikaupungissa, jossa Lehtonen vietti talvet erilaisissa ansiotöissä.

Paulaharjun Viena oli sekä myyttinen runon ja muinaisen tietämyksen kehto että sivistymättömyyden ja ymmärtämättömyyden tyyssija. Molemmat ovat myös yleisemmän kansallisen Viena-kuvan puolia, jotka näkyvät ja kuuluvat kansanrunoudentutkimuksessa, myös esimerkiksi Martti Haavion näkemyksissä.

16.00–16.30 Kansakunnan synnystä heimosotiin - Viena-kirjallisuuden vaikutukset suomalaiseen politiikkaan ja yhteiskuntaan, Tuomo Kondie, FM, väitöskirjatutkija

Kuinka Viena koskeva kirjallisuus ja sitä kautta rakennettu Karjala-kuvasto on vaikuttanut suomalaiseen politiikkaan ja yhteiskuntaan. Se on ollut keskeinen tekijä esimerkiksi 1800-luvun suomalaisaatteessa, kansakunnan rakentamisessa ja itsenäisyyspyrkimyksissä, heimosodissa, jatkosodan aikaisen miehityshallinnon toimissa ja myös evakkojen asutuspolitiikassa.

16.30–16.45 Keskustelua

16.45–18.10 Juha. Ilmari Särkän vuonna 1956 ohjaama elokuva, joka perustuu Juhani Ahon saman nimiseen romaaniin. Johdatus elokuvaan Jouni Alavuotunki

19.00– Illanvietto, buffet (25 €), muusikko Arto Rinne esiintyy

Puheenjohtajana toimii Eeva-Kaisa Linna

Sunnuntai 18.9.

10.00–10.45 Ilmari Kiannon taistelu Vienan vapaudesta, Panu Rajala, FT, kirjailija

Ilmari Kianto matkaili koko ikänensä Vienassa niin kauan kuin se oli mahdollista ja taisteli Vienan vapauttamiseksi, mutta ei tässä tehtävässään koskaan onnistunut. Se oli hänen kirjallis-poliittisen uransa suurin pettymys ja turhautumisen aihe.

10.45–11.30 Puun ja kuoren välissä: Venäjän Karjalan suomenkieliset kirjailijat tilan ja identiteetin kirjoittajina. Tuulikki Kurki, professori

Maailmassa on useita valtiollisia rajaseutuja, joilla erilaiset kulttuuriset, kielelliset ja etniset ryhmät ja vähemmistöt kamppailevat omasta tilastaan sekä kulttuuriensa ja identiteettiensä määrittelystä. Puheenvuoro käsittelee Venäjän Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden asemaa keskusjohtoisen kulttuurin ja valtiollisen rajaseudun välisissä jännitteissä 1900-luvulta 2000-luvulle. Lisäksi puheenvuoro käsittelee sitä, kuinka Venäjän Karjalan suomenkielinen kirjallisuus ilmentää monilla rajaseuduilla tapahtuneita ja parhaillaan käynnissä olevia rajoihin, tilaan, liikkumiseen ja identiteetteihin kytkeytyviä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia prosesseja.

11.30–11.45 Keskustelua

11.45–12.45 Lounas (12 €)

12.45–13.15 Vienan sadut kirjallisen työn innoittajina, Markku Nieminen, kirjailija

Markku Nieminen aloitti suullisen perinteen keruun Vienassa neljä vuosikymmentä sitten. Muun aineiston ohella hän tallensi systemaattisesti vienalaisia satuja. Tämän tuloksena hän on julkaissut satukirjoja ja -levyjä niin lapsille kuin aikuisillekin. Satujen kerrontatapaa hän on hyödyntänyt myös Vienaa käsittelevässä Kylä-romaanissaan.

13.15–14.00 ”livossa kiehui jotain. Sota oli mennyt hänen päähänsä.” Veli-Matti Ural, sarjakuvataiteilija, Ahava – Ensimmäinen lippu -sarjakuvakirjan kuvittaja. Pekka Vaara esittelee livo Ahavan.

Karjalan Paavon eli Paavo Ahavan poika livo oli jo lapsuudestaan heimoaatteen läpilyömä idealisti, joka haaveili vapaasta Karjalasta ja Vienasta, kuten koko perheensä. Ensimmäisen maailmansodan vuodet mullistavat koko siihenastisen maailman: tuliluontoinen nuorukainen joutuu miettimään, mitä kautta edistää haavettaan. ”Punaiseksi heimosoturiksi” kutsuttu livo seikkailee sarjakuvaromaanissa

”Ahava – Ensimmäinen lippu” niin Ilmari Kiannon kuin Vienan Karjalan suurlaulajien kanssa.

14.00–14.15 Kuka oli Onttoni Miihkali? Eeva-Kaisa Linna

Vienankarjalaista lähtöperää ollut, mutta Kuusamon rajoilla syntynyt Onttoni Miihkali eli Mikko Karvonen eli Mikko (Mikael) Karresand oli heimosoturi, joka joutui pakenemaan Suomeen. Opettajana pitkään Kuivajärvellä työskennellyt Miihkali oli Domna Huovisen vävy ja Ilmari Kiannon kaveri, kirjailija, joka kirjoitti useita sotakirjoja, sotiemme tiedustelija, joka Vuokkiniemen kansalliskokouksessa 20. heinäkuuta 1941 pitämässään puheessa julisti Itä-Karjalan liitetyksi Suomeen.

14.15–14.30 Tilaisuuden yhteenveto ja päätös, Karjalan Sivistysseuran toiminnanjohtaja Eila Stepanova

14.30– Päätöskahvi (5 €)

Puheenjohtajana toimii Senni Timonen

Kuusamo-opistolla on symposiumin ajan esillä Ahava – Ensimmäinen lippu -sarjakuvakirjaan perustuva näyttely.

Symposiumiin on vapaa pääsy.

Lounas 12 € ja päiväkahvi 5 €

Lauantain iltatilaisuuden buffet viinin kera 25 €.

Ruokailuliput voi lunastaa paikan päällä Kuusamo-opistolla.

Lisätiedot:

Kuusamo-opisto, Kitkantie 35, 93600 Kuusamo

puh 050 444 1157, opisto@kuusamo.fi